

Karl Kristian Steinckes grundlovstale

Taler

Karl Kristian Steincke
Socialminister

Dato

5. juni 1930

Sted

Haderslev

Danmark er et lidet fattigt Land, skrev Digteren i sin Tid, og den samme Udtalelse er tit og ofte gentaget. Den fremmede, som i den lyse Sommer farer gennem vort bakkede Land med de lysegrønne Skove, de bugnende Agre og de velholdte Gaarde og Huse vil faa et andet Indtryk. Og Danmark er ogsaa i mange Henseender, sammenlignet med Udlan det, at misunde; Modsætningerne er ikke saa skarpe, Kaarene jævne, Befolkningen mere ensartet, Klasse­delingen ikke saa udpræget, Standsforskellen ikke saa skarp, Fattigdommen mindre oprørende, alle de Goder, der følger af Folke­karakteren, det nationale Særpræg og Landets Lidenhed.

Men Landets Lidenhed medfører ogsaa Ulemper. Smaatskaarenhed, Misundelse, Sladder og Posekiggeri hører jo Ravnekrogen til, De store Linjer gaar let tabt, hvor alle er paa Hat med alle, og ogsaa i det offentlige Liv, i Presse og Politik skinner det ravnekrogsagtige igennem, Interessen for Næstens Fejl og Smaa svagheder fortrænger Interessen for Sagerne, for Problemerne, Polemikken bliver smaatskaarent Drilleri eller personligt Skænderi, den politiske Presse minder om Aber, der piller Utøj, den offentlige Debat om et Vælgermøde i Pærekøbing. Det har langt større Interesse hvad Pedersen sagde i Forfjor og Olsen svarede i Fjor, end hvad Sagen kræver i Aar og den sunde Fornuft i Dag.

I al den Tid jeg har fulgt med i dansk Politik, har det været Oppositionspressens Opgave dels at latterliggøre de ledende Personer, dels at hykle Forargelse over, at en Regering altid snød Vælgerne, naar den kom til Magten. For den politiske Døgnpresse er den fremtrædende Modstander aandssvag, den aandssvage Partifælle fremtrædende. Og denne Spekulation i Dumheden, denne Fordummelse, dreven med Rotationspressens Maskinkraft har særlig gode Chancer, naar det er Demokratiet der sidder inde med Regeringen. Hvorfor, vil

De sige. Af den eneste afgørende Grund! Fordi Demokratiet endnu aldrig har haft Magten selv om det havde Regeringen, heller ikke nu, skønt de radikale er med i Seletøjet. Thi Magten har altid til syvende og sidst været forskanset i det Landsting, hvor de konservative Partier hidtil har haft Flertallet. Som Hørup siger: Vrøvlet organiseret i Folketinget og Magten i Landstinget, bedre og sikrere Forfatning kan ingen Samfundsstøtte ønske sig.

Paa den Maade, som det hidtil er gaaet, kan den konservative Opposition, uden at de mindre politisk kyndige blandt Vælgerne opdager den virkelige Sammenhæng, med forarget Mine paapege, at Regeringen har svigtet sine Løfter, naar den af Hensyn til Gennemførligheden i Landstinget er nødt til at tillempe sine Forslag, saaledes at der overhovedet kan blive Tale om at komme paa Forhandlingsfod med Overhuset.

Og har dette alligevel stadset Sagen, saa generer det ingenlunde den samme Presse med alle Tegn paa retfærdig Harme at jamre ud over Spalterne: "kan I se, hvad vi sagde; denne evneløse Regering kan slet ikke gennemføre sine Planer, ikke holde sine Løfter o.s.v."

Det reaktionære Venstres kaarne Høvding Hr. Madsen-Mygdal, en af de førere, der indenfor dennes egen Presse nyder europæisk Berømmelse, han, hvis Surhed over Valgresultatet mere og mere tog Retning af Arrigskab, proklamerede en Politik, der i Virkeligheden gik ud paa Udsultning, formodentlig i Haab om, at Vælgerne skulde tabe Taalmodigheden og i Forventning om, at Socialdemokrater og radikale i saa Fald hurtigt vilde rage uklar ud fra Sandheden i det gamle Ord, at naar Krybben er tom, bides Hestene. Stauning erklærede imidlertid lige saa kort som bestemt, at den nuværende Regering ikke lod sig sulte ud, og Oppositionen blev betænkelig.

Resultatet af den første Rigsdagssamling er saa langt fra blevet nogen udsultning, at Regeringen tværtimod møder stoppet til Halsen med vedfulde; jeg skal nævne den nye Straffelov, den store Vejlov, Elektrificering af Københavns Nærtrafik. Aktie-, Børs- og Banklov, Det kgl. Teater, Seminarieloven, Restaurationsskatten, Forsikringsloven, Dommerfuldmægtige foruden de forskellige Landsbrugs- og Fiskerilove m.fl. Ja selv paa mit eget Omraade, Socialministeriet, hvor Bølgerne jo i Anledning af Nedskæringen i 1927 gik særlig højt, lykkedes det dog at fravriste Landstinget 1 Mill. Kr. til Hjelpekasserne, betydelig forhøjede Indtægtsgrænser for Sygekassemedlemmer

samt Loven om Fattighjælps Eftergivelse foruden en Konvention om Landarbejdernes Foreningsret.

Taagen efter Valgdagens Tømmermænd er for længst lettet. Arbejdets Tid er inde, og der er nok at tage fat i; thi selv om allerede den første Samling indbragte en stor og en god Lovhøst, saa maa det naturligvis indrømmes, at Regeringens store Mærkesager, de, der deler Vandene, endnu staar tilbage og selvfølgelig heller ikke kunde ventes gennemført allerede i den første Samling med det Landsting, vi har.

Det er navnlig om 4 store Lovomraader, Opmærksomheden vil samle sig i den nærmeste Fremtid, og paa hvilket det skal vise sig, om man ønsker Forhandling eller Kamp; vi er rede til begge Dele. Disse 4 Omraader er 1) Militærspørgsmaalet, 2) den store Socialreform, 3) Jordlovgivningen og 4) Erhvervspolitikken.

Hvad først Militærsagen angaar, til hvilke Formaal der for Tiden medgaar ikke mindre end 60 Mill. Kr. aarlig til en Forsvarsordning, der alligevel af alle kyndige betegnes som ubrugelig i Krigstilfælde, skulde det efter forskellige Udtalelser fra ledende Venstrepolitikere og de i Vinter førte Forhaandsforhandlinger ikke synes udelukket at naa til et Resultat med Venstre, men Forudsætningen herfor maa være, at Regeringens Grundsynspunkt accepteres, nemlig at de bestaaende Fæstningsanlæg nedlægges, at Hæren og Flaaden omdannes til et Vagtkorps og en Statsmarine, uanvendelige til egentlig Krigsførelse, men egnede til at varetage Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver i Overensstemmelse med gældende mellemfolkelige Regler, og at den almindelige Værnepligt i den nuværende Form bortfalder.

Som Socialminister føler jeg mig stærkt fristet til at gøre en Bemærkning i Anledning af et eventuelt Militærforlig selv paa Regeringsforslagets Grund. Jeg nærer nemlig en ikke ubegrundet Frygt for at den Dag Venstre virkelig kan betragte Militærspørgsmaalet som foreløbig løst ved Forlig med demokratiet, den Dag vil Venstre aande op som efter et langvarigt Mareridt for derefter at vise sit sande reaktionære Ansigt, særlig over Sociallovgivningen, og Regeringen bør regne med, at en Socialreform, som vi kan tage Ansvar for, vil kræve Dækning for Merudgift paa den samlede Sociallovgivning af ca. 15 Mill. aarlig. Jeg tror derfor den Situation kan komme til at foreligge, at man maa være klar over den Forbindelse, der kan tænkes mellem den store Besparelse paa det ene

Omraade og den mindre Udgift paa det andet Omraade. Og man maa jo herved erindre, baade at Tjenestemandslovens Revision vil kræve Millioner, at Venstre ikke hidtil har vist nogen egentlig Tilbøjelighed til lægge Beslag paa den Milliongave til de store Formuebesiddere, som paa en saa uheldig maade gennemførtes af den forrige Regering gennem de ca. 10 Mill. Kr. Nedsættelse af Formueskatten, der praktisk taget kun kom 78.000 af de mest velhavende til Gode, deraf med over 3 Mill. Kr. til 271 Millionærer.

Det næste store Omraade er Socialreformen, altsaa en Genopbygning og Forenkling af den samlede Sociallovgivning, som jeg nu skal dvæle lidt ved. Som bekendt hersker der megen Planløshed og Uensartethed indenfor denne Lovgivning, der for Tiden bestaar af ca. 20 forskellige Love, som stadig er blevet ændrede. Det er ikke let at bringe Orden i dette Virvar; thi lad en Uorden være nok saa stor; naar den har varet i længere Tid, kaldes den altid den bestaaende Ordning! Efter min Plan skulde disse 20 Love samles i 4, nemlig 1) en Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring med tilhørende Krisekasse, 2) en Lov om Folkeforsikring, omfattende Sygekasse-, invalideforsikring- og Aldersrentelovgivningen, hvilke 2 Lovkomplekser som bekendt er fremsat og forhaabentlig kendt i Hovedtræk, 3) en Lov om Ulykkesforsikring og 4) en samlet Lov om offentlig Forsorg, omfattende hele Fattig- og Sygelovgivningen (udenfor Sygekasserne) samt Hjelpekasse-, Værgeraads- og Børnelovgivningen foruden helt ændrede Regler om Fattighjælps Virkninger, Forsørgelsesret og Udgiftsfordelingen.

Overfor denne store Opgave, som alle tidligere Regeringer er vejet tilbage fore, skønt den hidtidige Sociallovgivnings Splittethed og mange uheldige Sider og Mangler har været klar for alle kyndige, har Oppositionen, særlig Venstre, hidtil indtaget en noget mærkelig Holdning. I Snese af Artikler har Snese af Venstreblade haanet os, fordi vi paa dette omraade saa ganske svigtede vore gyldne Løfter til Vælgerne. Lad mig da paavise, at disse Overfald er ganske ved siden af, ja i Virkeligheden bevidst usandfærdige.

I Socialdemokratiets Valgmanifest hedder det om den sociale Lovgivning: "Den Uret, her er øvet, nødvendiggør en Genopbygning af den sociale Forsorg, og denne bør tilrettelægges af den Kommission (Socialkommissionen), som

Ministeriet Stauning overdrog at bringe System i den sociale Lovgivning". Og udover denne Kommission lovede Valgmanifestet kun, at vi vilde hindre den videre Nedskæring, som var bebudet ved Forslaget om Ødelæggelse af Hjælpekasseloven og bekæmpe de konservatives Plan om Aldersrentens Ophævelse og Erstatning med en Tvangsforsikring og uretfærdig Beskatning. Uden i mindste maade at svigte Løfterne til Vælgerne, kunde vi altsaa igen have nedsat Socialkommissionen, men da jeg saa, at denne hidtil næsten ingen Vegne var kommen med sit Arbejde, anmodede jeg straks Regeringen om at ophæve Kommissionen for selv ved Hjælp af mindre tekniske Udvalg at søge Genopbygningen og Forenklingen fremmet.

Og Regeringen har jo gjort langt mere end at fremskynde Socialreformen uden foregaaende Kommissionsarbejde. Ud fra den Betragtning, at der dog burde ydes Hjælp til Alders-, og Invaliderrentenydere, Arbejdsløse m.fl. ogsaa i Mellemtiden inden Socialreformens Vedtagelse, fremsatte jeg i sidste Samling en hel Række Forslag om midlertidig Hjælp, hvorom intet som helst var lovet fra ansvarlig Side, Forslag, af hvilke en Del som før nævnt blev vedtaget i forringet Skikkelse, andre saasom Hjælp til Arbejdsløse, Oprettelse af Krisekasser og Statstilskud til Kommunerne standsedes af Landstinget. Saaledes er jo Forholdet, men hvorfor da lyve saa stærkt? Der skal virkelig enten en topmaalt Uvidenhed eller en meget haardkogt Samvittighed til for – som Hr. Madsen-Mygdal – med Henblik paa Socialministeriets og mit Arbejde i det forløbne Aar at udtale følgende:

At skyde ud, at slippe udenom, at komme Valgdagens Løfter paa saa stor Afstand som muligt, det er det, som det ogsaa gælder om!" Det var i den Anledning, jeg i Folketinget betegnede ham som en politisk Store Klaus, en Sværvægtsbokser, der burde diskvalificeres, fordi han stadig støder for dybt, og han tav, fordi han vidste, at han i sin Demagogi havde forløbet sig og befandt sig paa gyngende Grund som saa ofte før, hvor det drejer sig om saglig Indsigt i Lovgivningsarbejdet.

Og en tilsvarende Lurvethed i Kritikken har Venstrepressen udvist overfor det store Folkeforsikringsforslag, hvor man Gang paa Gang vover at byde sine Læsere den Paastand, at Forslaget betyder fortsat Nedskæring, og samtidig at det er alt for dyrt. En Nedskæring, der forøger Udgifterne med ca. 11 Mill. Kr. turde dog ellers være noget hidtil uset – selv efter Venstrelogik.

Men uanset al denne Perfidi, al dette Bladpjet vil Arbejdet paa Socialreformens Gennemførelse blive fortsat støt og maalbevidst ud fra den sikre Overbevisning, at denne Reform er baade saa tiltrængt, saa gennemtænkt og saa ædruelig i sin Opbygning, at den efterhaanden som Forhandlingerne skrider frem, vil tvinge selv Mygdalerne til Fornuft; thi det er bedre at se ved Ord end ved Hug, som det gamle Ordsprog siger. Og hertil kommer, at man fra konservativ Side med Chr. Møller i Spidsen har taget langt forsigtigere og sagligere paa dette store Spørgsmaal. Dog ogsaa om de konservative gælder det, at man er utilfreds med, at mine Forslag vil betyde en beregnet samlet Merudgift for det Offentlige paa ca. 15 Mill. Kr. Det kommer dog vel an paa, hvad man faar for Pengene! Og hvor har Hr. Chr. Møller eller andre den fænomenale Indsigt fra, at de ved, at en ny samlet Socialreform vil koste Stat og Kommuner netop 165 Mill. Kr. og ikke 10. Mill. Kr. mere eller mindre. Hvad den overhovedet vil koste, ved for øvrigt ingen Mors Sjæl, da dette til syvende og sidst er afhængig af Samfundsforholdene i det hele, ikke mindst af Arbejdsløshedens Omfang.

Derfor lægger Socialdemokratiet ogsaa Hovedvægten i sin Politik paa at tilstræbe en saadan Ordning af Ejendoms- og Produktionsforhold, at Nødhjælpen og den sociale Forsorg faar sit begrænsede Omraade. Og derfor bliver Kampen eller Forhandlingerne paa de 2 sidste omraader jeg nævned: Jordlovgivningen og Erhvervspolitiken samfundsmæssigt set af langt større principiel Betydning end selv den bedst muligt ordnede Sociallovgivning; thi det gælder først og fremmest om at skabe Arbejde.

Og dette sidste er jo da ogsaa til syvende og sidst Resultatet, baade af Friis-Skottes Vejforslag, Nærtrafikmillionerne, af Staunings Fiskerilove m.fl. samt af de omfattende Jordlovsforslag med de hermed sammenhørende Forslag om Ejendomsskatternes Omlægning i Retning af Grundskyld til Billiggørelsen af Jorden og om Grundstigningsafgift. Gennem Forslaget om Erhvervelse af Jord, ogsaa til udvidelse af bestaaende Brug, tilsigtes det bl.a. at komme de saakaldte indeklemte Husmænd, i alt ca. 44.000 til Hjælp; man regner at 20 pCt. vil kunne komme i Betragtning.

Og bag ved dette Krav staar ikke alene Arbejderklassen, ikke alene de indeklemte Husmænd, men Husmandstanden, tagen som Helhed, foruden de Tusinder, der forstaar Jordrentemonopolets ulyksalige Betydning for Kapitalens Sejr over det arbejdende Landbrug.

Og – ligeledes paa det sidste Omraade: Kampen mod Tugthusloven, Trustloven og de andre Forsøg paa Kontrol med Erhvervslivets Udskejelser rejses der Modstand mod. Men ogsaa her vil Demokratiet sejre, støttet af Andelsbevægelsen; thi hele den sociale Udvikling gør det til en Nødvendighed for Demokratiet at dæmme op for det saakaldte 3. Tings Indflydelse, hvis det ikke vil se den internationale Finanskapital i stigende Grad gøre sig til Herre ogsaa over det politiske Liv.

Kender de Historien om de utaalmodige Rejsende, som foer op overfor Kaptajnen, fordi han mindskede Farten. "Jeg sejler altid forsigtig i Taage", svarede Kaptajnen. "Taage", sagde de Utaalmodige, "man kan jo ganske tydeligt se Stjernerne". "Ja", svarede Kaptajnen, "men saa længe Dampkedlen holder, gaar vi ikke den Vej"!

Det danske Arbejderparti har aldrig ladet sig imponere af den Travlhed, der kendetegner en Mus i Barselnød. Sejgt og roligt har det arbejdet sig frem i Stat som i Kommuner fra Position til Position, sejt og roligt vil vi arbejde videre, hvad enten Modstanderne piber eller synger. Og den Kurs vi stævner, er det brede demokratiske Fremskridts sikre Vej i Kamp mod Militarisme og Kapitalisme til Gavn for hele det arbejde Folk og det fælles Fædreland paa den frie Forfatnings Grund.

Kilde

Social-Demokraten, Kronik 12. juni 1930.

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Grundlovstale, Socialdemokratiet, Taler om velfærdsstaten

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/k-k-steinckes-grundlovstale-1930>